

OŠ "Mladost"
Osijek

2.3. Riječi mogu povrijediti

5. i 6. razred

Sažetak nastavne jedinice

Učenici će osvijestiti kako komunicirajući *online*, mogu se susresti s porukama koje ih mogu razljutiti, povrijediti, rastužiti ili uplašiti.

Na temelju odgledanoga videa raspravljat će o načinima i posljedicama nekorektne *online* komunikacije te razvijati empatiju za djecu koja su povrijeđena.

Istražit će načine kako se nositi s elektroničkim nasiljem (*cyberbullyingom*) i kako reagirati u stvarnome svijetu na nekorektnu internetsku komunikaciju.

Cilj i ishodi učenja:

- razvijati empatiju prema žrtvama internetskoga zlostavljanja
- primjenjivati pristojnu komunikaciju internetom
- znati procijeniti granicu između pristojne i nekorektne komunikacije
- osvijestiti postojanje različitih načina na koje učenici mogu biti povrijeđeni

Korelacija: Engleski jezik, Hrvatski jezik, sat razrednika

Nastavna sredstva i pomagala: videozapis Internet nas povezuje - kako se ponašati?, uže dužine učionice, radni listić *Riječi mogu povrijediti*

Uvodni dio

5 minuta

Motivacijske aktivnosti

Potičemo učenike da podijele pozitivne osjećaje i iskustva koje su imali upotrebljavajući mobitele, internet i druge vrste digitalnih medija.

Pitanja:

- *Imaš li svoje omiljene internetske stranice? Ako ih imaš, koje su to?*
- *Imaš li svoje omiljene videoigre? Ako ih imaš, koje su to?*
- *S kim komuniciraš telefonom i/ili internetom?*

OŠ "Mladost"
Osijek

Glavni dio

35 minuta

Aktivnost 1

10 minuta

Prikažemo učenicima video **Internet nas povezuje - kako se ponašati?!**

https://www.youtube.com/watch?v=0CS5DAG0i-8&list=UUu_VqPJ6y4XH0T3G4tUFDfw

Upoznamo ih da video govori o različitim načinima *online* komunikacije. Tražimo od učenika da zapaze načine na koje su ljudi povezani digitalnim medijima te kako nakon takve komunikacije mogu imati pozitivna i negativna iskustva. Potičemo učenike da podijele svoja iskustva.

PITANJA

Na koji su način ljudi povezani i kako komuniciraju jedni s drugima koristeći se digitalnim medijima?

Jeste li doživjeli neprimjerene poruke upućene tebi ili drugima online? Pripovijedajte o njim, ali bez navođenja imena.

Aktivnost 2

15 minuta

Podijelimo učenike u parove. Uputimo jednog učenika da na list papira napiše rečenicu *Ti si čudan!* i da ju pokaže svomu paru.

Pitanja:

Koji bi mogli biti razlozi da nam netko pošalje poruku takva sadržaja?

Kako se osjeća osoba koja je prozvana čudakom?

Uputimo jednog od učenika da svomu paru s osmijehom kaže: *Ti si čudan!*

Zašto se osjećamo drukčije kad vidimo osobu koja nam se obraća?

Objašnjenje:

I kad smo *online*, mi djelujemo na ljude s kojima komuniciramo. Možemo biti pristojni i dobronamjerni, ali i nekorektni i vrijeđati druge. Objasnimo učenicima da uz poneka namjerna vrijeđanja, ponekad drugu osobu možemo povrijediti i bez izravne namjere često ne znajući da smo to učinili zato što ne vidimo posljedice svoga ponašanja.

OŠ "Mladost"
Osijek

Pitanja:

U čemu se očituje pristojno komuniciranje? (U poštivanju i brizi za druge.)

Kako se prepoznaje nekorektna komunikacija? (U nepoštivanju, nepravednosti i neodgovornosti prema drugima.)

Objašnjenje:

Podsjetimo učenike na važnost promišljene i pažljive *online* komunikacije jer samo jedan klik miša može utjecati na živote drugih. Iz udžbenika čitamo i komentiramo pravila *online* komunikacije.

Ovo su neka od pravila koja bi trebalo poštivati pri *online* komunikaciji:

1. Poštuj pravila ponašanja.
2. Provjeri svoje postavke privatnosti.
3. Promisli prije nego što objaviš.
4. Pitaj za savjet odraslu osobu.
5. Pazi na sve zamke virtualnoga svijeta.

Aktivnost 3

10 minuta

Prelaženje granice

Podijelimo učionicu uže tom na dva dijela, a učenici stanu na jednu stranu. Učiteljica/učitelj im čita poruke za koje oni zamišljaju da su dobili. Ako misle da je poruka pristojna, ostanu na mjestu, a ako misle da je nekorektna, prelaze na drugu stranu. U slučaju da nisu sigurni, stanu na špagu.

Poruke:

- Ti si idiot!
- Imam proslavu na koju nisi pozvan.
- Sviđa mi se kako si se ošišao.
- Stvarno si ružan.
- Hvala na savjetu. Možeš li mi sljedeći put to reći u lice?
- Jesi li završio zadaću?
- Zašto je tako teško s tobom završiti razgovor?
- Ti si takav čudak!

Zaključujemo kako je učenicima danas uobičajeno da budu *online*, telefoniraju, gledaju videouratke, igraju igre i pišu zadaće. No ponekad način komunikacije prelazi granicu pristojnosti i postaje nekorektan. Nekada je to nenamjerno, ali kad se ljudi koriste mobilnim uređajima i internetom za namjerno i opetovano uzrujavanje nekoga, onda je to elektroničko nasilje.

OŠ "Mladost"
Osijek

Završni dio

Aktivnost za zaokruživanje nastavne jedinice

5 minuta

S nekoliko pitanja provjeravamo naučeno na ovome satu.

Pitanja:

Zašto je slanje nekorektnih poruka loša ideja?

Zašto je više nerazumijevanja među ljudima kad šalju online poruke nego kad komuniciraju licem u lice?

Koja bi pravila trebalo poštivati pri online komunikaciji?

Učenici bi nakon sata trebali znati da pri *online* komunikaciji moraju imati u vidu osjećaje drugih. Važno je razmisliti kako pišemo, šaljemo poruke ili objavljujemo sadržaje jer to može utjecati na tuđe živote. Treba naglasiti da njihove odluke mogu povrijediti druge i nenamjerno. Na kraju treba istaknuti kako svaki učenik ima moć donijeti dobru odluku i pristojnom komunikacijom pozitivno utjecati na druge, promovirati prijateljstvo i jačati kvalitetu *online* komunikacije.

Dodatne aktivnosti

Online kviz *Riječi mogu povrijediti*

1. Tamara je dobila poruku svoje prijateljice Ivane. Poruka je glasila: „Slavim rođendan. Ti nisi pozvana.“ Označi slovo uz tvrdnju koja opisuje kako se Tamara osjećala.

- a) povrijeđeno
- b) uzbuđeno
- c) popularno

2. Ponekad je teško procijeniti što poruke zaista znače jer ne vidiš osobu koja ti to govori. Označi slovo za koje misliš da odgovara značenju poruke: „Naravno da si prva, štreberice!“

- a) poruka je u redu
- b) nešto između
- c) poruka vrijedi

3. Vedran je fotografije s izleta objavio *online* bez pitanja ostalih učenike koji su na tim fotografijama. Što je bilo ispravno učiniti?

- a) Vedran je smio objaviti fotografije jer ih je on i snimio.
- b) Vedran je trebao pitati prijatelje koji su fotografirani smije li objaviti slike *online*.
- c) Vedran nije smio javno objaviti tuđe fotografije.

4. Koja je od navedenih tvrdnji pravilo pristojne *online* komunikacije?

- a) Ako te tko uvrijedi, vrati mu istom mjerom.
- b) Kad se prijatelj udalji od svoga računala, slobodno se koristi njime dok prijatelja nema.
- c) Trudi se ne isključivati ljude u *online* okruženju.

OŠ "Mladost"
Osijek

5. Označi tvrdnju koja je dobronamjerna.

- a) Spor si, požuri da stignemo!
- b) Spor si, zbog tebe smo uvijek zadnji!
- c) Spor si kao puž!

Učenici bi trebali napisati dvije kratke priče o *online* komunikaciji, jednu kao primjer nekorektne komunikacije, a drugu kao primjer pristojne i dobronamjerne komunikacije.

Obiteljske aktivnosti

Učenici s članovima obitelji neka pokušaju u obliku stripa prikazati dvije priče o *online* komunikaciji, jednu kao primjer nekorektne komunikacije, a drugu kao primjer pristojne i dobronamjerne komunikacije.

Literatura

Pravila učinkovite e-komunikacije – netiquette ili pravilno pisanje maila

<http://manigura.hr/blog/fyi-pravila-ucinkovite-e-komunikacije-netiquette-ili-pravilno-pisanje-maila/>

Prilozi

Radni listić - Riječi mogu povrijediti

<http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-2.3-Rijecimogupovrijediti-listic-LK.pdf>